

**HE 84/2022 vp Hallituksen esitys
eduskunnalle laeiksi työllistymistä
edistävistä monialaisesta
yhteispalvelusta annetun lain,
kotoutumisen edistämisestä annetun
lain sekä työllisyyden edistämisen
kuntakokeilusta annetun lain
muuttamisesta**

Kanta-Hämeen työllistymistä edistävän
monialaisen yhteispalvelun lausunnon tiivistelmä

Palvelupäällikkö Tarleena Rantanen

Näkökulmana työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP)

- Lausunnossa käsitellään hallituksen esityksen 84/2022 vp Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) osuutta
- Lausunnon antaja työskentelee Kanta-Hämeen TYP-verkoston johtajana
 - Verkosto toimii Hämeenlinnan, Riihimäen ja Forssan kaupunkien sekä Janakkalan, Hattulan, Hausjärven, Lopen, Tammelan, Jokioisten, Humppilan ja Ypäjän kuntien alueella
 - Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu on käynnissä Hämeenlinnan, Hattulan ja Janakkalan alueella

- Hallituksen esitys on kokonaisuudessaan selkeä muutosten rajoituksessa kuntien korvaamiseen hyvinvointialueilla
- Luonnoksen perusteluissa todetaan, että kysymys on lähinnä teknisluontoisista muutoksista, joissa kunta korvataan hyvinvointialueella
 - Käytännössä näin ei kuitenkaan ole, ja lakiluonnoksen vaikuttavuusarvioinnit ovat puutteellisia
- Hallituksen esitys muuttaa kuntien roolia TYP-työssä ja poistaa kokonaan kuntien oikeuden tehdä TYP-lain mukaista asiakastyötä
 - Soten lisäksi TYP-työtä on tehty kuntien työllisyyspalveluissa

Tässä lausunnossa kuvataan hallituksen esityksen vaikutuksia

- Asiakkaisiin
- TYP-työtä tekevän henkilöstön määrään
- Kuntiin, hyvinvointialueisiin ja TE-toimistoon

→ Lausunnossa ehdotetaan mahdollistavaa TYP-lakia kuntien roolin osalta siirtymäajalle 2023-2024, kunnes TE-palvelut siirtyvät kuntiin

Vaikutukset ja ehdotukset

Asiakasnäkökulma

- Työllisyyspalvelut ja TYP tulee olemaan isossa muutoksessa tulevien vuosien aikana
 - Muutoksissa on aina vaarana, että asiakkaiden palvelut notkahtavat ja palveluprosesseihin tulee katkoksia
 - TYPissä asiakaskohderyhmänä ovat heikossa työmarkkina-asemassa olevat työttömät, jotka ovat muutostilanteissa erityisen haavoittuvassa asemassa
- Olisi kaikin keinoin varmistettava se, että asiakkaiden palvelut, niiden laatu ja yhdenvertainen saatavuus toteutuvat
- Tämän varmistamiseksi myös kunnilla tulisi säilyä rooli TYP-asiakasprosessissa hyvinvointialueiden käynnistyessä vuoden 2023 alusta alkaen

Kuntien rooli TYP-asiakastyössä

- Hallituksen esityksessä ei säädetä uusista työttömille tarjottavista palveluista
 - Sosiaali- ja terveystieteiden siirtyessä hyvinvointialueelle kuntien palvelut eivät siis ole tulossa lakisääteiksi TYP:issä tarjottaviksi palveluiksi
 - Tämä on selkeä puute, sillä iso osa TYPin asiakkaista hyötyy esimerkiksi kuntien tarjoamista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluista, osaamisen kehittämisen palveluista ja muista koulutuspalveluista sekä erityisesti kunnan yleisen toimivallan puitteissa järjestämistä työllisyyspalveluista
 - **TYP-laissa säädetään asiakkaalle tarjottavien palveluiden lisäksi myös asiakkaan palveluprosessista**
 - Palveluprosessi: a) Ohjaus monialaiseen yhteispalveluun b) Työttömien palvelutarpeiden arviointi kartoitusjaksolla c) Monialaisen työllistymissuunnitelman laatiminen, seuranta ja tarkistaminen d) Monialaisen yhteispalvelun päättymisen arviointi sekä e) Asiakkaan tietojen tallentaminen TYPPI-asiakastietojärjestelmään
 - Palveluprosessi on lakisääteisen TYP-asiakastyön runko
- Kunnille (kuntien työllisyyspalveluiden TYP-työhön osoitetulle henkilöstölle) tulisi mahdollistaa jatkossakin osallistuminen TYP-asiakastyöhön palveluprosessin eri vaiheissa siitäkin huolimatta, että kunnan palvelut eivät olisi lakisääteisiä TYPiin sisällytettäviä palveluita
- Kunnan työntekijä voisi tässä tapauksessa olla mukana asiakasprosessissa ja vastata sovitusti sen koordinoinnista ja asiakkaan koutsaamisesta kohti tavoitetta
 - Käyttöoikeus TYPPI-asiakastietojärjestelmään

Huomioita ja vaikutuksia TYP-työtä tekevän henkilöstön näkökulmasta

- HE: TYP-työhön tulee osoittaa riittävä määrä henkilöstöä palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrä huomioiden
 - Auki jää se, miten palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrä ja siten riittävä henkilöstön määrä määritellään
 - Tämä olisi kuvattava selkeämmin ja se tulisi sitoa esimerkiksi verkoston TYP-kohderyhmän laskennalliseen kokoon
- TYPin asiakasmäärät tulevat kasvamaan lähitulevaisuudessa ja tarve TYP-verkostotyölle tulee lisääntymään
 - Uudessa 2.5.2022 voimaan tulleessa TE-toimiston työvoimapalvelumallissa korostuvat intensiiviset palvelujaksot, henkilökohtainen, kasvokkain tapahtuva palvelu ja asiakkaan velvoite hakea vähintään neljää työmahdollisuutta kuukauden aikana
 - Mallin kautta tulee näkyväksi työttömän työkyky, sen rajoitteet ja työkyvyn arvioinnin tarve aiempaa huomattavasti vahvemmin
 - Uuden työvoimapalvelumallin vaikutuksesta TYP-palvelun piiriin ohjautuvien asiakkaiden määrä tulee todennäköisesti kasvamaan nykyisestä
 - Tarve TYP-työhön osoitetun henkilöstön määrän lisäämiseen nykyisestä
- Jos kuntien rooli TYP-työn asiakasprosessissa poistuu, TYP-työhön osoitetun henkilöstön määrän tarve hyvinvointialueella ja TE-toimistossa kasvaa nykyisestä
 - Asiakastyön ylläpitäminen nykyisellään edellyttää sote-palvelujen henkilöstöresurssin lisäämistä sekä sote-henkilöstön TYP-työn vaatiman osaamisen kehittämistä
 - Sama koskee TYP-työtä tekevien TE-asiantuntijoiden määrää, roolia ja osaamisen kehittämistä
 - Vaikutuksia TYP-henkilöstön riittävyyteen myös kuntakokeilualueilla, kun palataan perinteiseen, ns. kolmikantayhteistyöhön kuntakokeiluiden TYP-työssä (vrt. nykyinen vastuutyöntekijämalli).

Ehdotus: Siirtymäkausi vuosiksi 2023-2024

- Työllisyydenhoidon kenttä tulee olemaan isossa muutoksessa seuraavien vuosien aikana
 - Asiakkaiden palveluiden turvaaminen
- Hyvinvointialueiden aloittaessa vuoden 2023 alusta alkaen moni asia, toiminto ja palvelu on vielä jäsentymätön
 - Tulee todennäköisesti heijastumaan voimakkaasti TYP-työhön ja verkostotyöhön työllisyyden yhdyspinnalla, koska työllisyys ei kuulu hyvinvointialueen varsinaisiin ydintoimintoihin
- Vuosina 2023 ja 2024 valmistaudutaan TE-palveluiden siirtymiseen kuntiin 1.1.2025
 - TYP-asiakastyössä mukana olo olisi tärkeä yhdyspinta kunnille TE-palveluiden siirtymisen valmistelun aikana

TYP-työn osalta tarvitaan vuosille 2023 - 2024 siirtymäkausi asiakastyön saumattoman jatkumisen varmistamiseksi ja asiakkaiden palveluiden turvaamiseksi hyvinvointialueiden käynnistymisvaiheesta siihen saakka, kunnes vastuu TE-palveluista siirtyy kunnille

→ Siirtymäkaudeksi kuntien työllisyyspalveluiden henkilöstölle tulee mahdollistaa osallistuminen TYP-lain mukaiseen asiakasprosessiin

- Kunnan työntekijä voisi olla mukana vastaamassa asiakasprosessissa, sen koordinoinnista ja asiakkaan koutsaamisesta kohti tavoitetta
- TYPin asiakasprosessiin osallistumisen myötä kuntien TYP-työhön osoitetulle henkilöstölle tulisi mahdollistaa käyttöoikeus TYPPI-asiakastietojärjestelmän
- **Huomioitava se, että kyseessä tulee olla siirtymäkaudeksi toteutettava mahdollistava lainsäädäntö**
 - Kunnille ei muodostuisi lakisääteistä velvollisuutta työllisyydenhoidon järjestämiseksi, mutta siirtymäkauden TYP-laki mahdollistaisi TYP-työhön osallistumisen, jos kunta toteuttaa työllisyydenhoitoa yleisen toimialansa puitteissa
- **Siirtymäsäännöksillä turvattaisiin heikoimmassa työmarkkinatilanteessa ja siten haavoittuvammassa asemassa olevien asiakkaiden palveluiden jatkuvuus muutosvaiheessa**

Kuntien roolin mahdollistaminen TYP-työssä vuosille 2023 ja 2024 on lainsäätäjän tahtokysymys.

Palveluprosessi:

Ehdotus pykälän 1 'Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu' muodoksi:

*Työllistymistä edistävällä monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos **sekä tarvittaessa kunta** yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työttömien työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta siten kuin tässä laissa säädetään.*

TYP-asiakkaalle tarjottavat palvelut:

Ehdotus kunnan palveluiden lisäämiseksi pykälään 4 'Monialaisen työllistymissuunnitelman laatiminen, seuranta ja tarkistaminen':

*Työ- ja elinkeinotoimisto, hyvinvointialue ja työtön työnhakija laativat 3 §:ssä tarkoitetun kartoitusjakson aikana yhdessä monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista **sekä tarvittaessa kunnan terveyden, hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämisen sekä osaamisen kehittämisen palveluista** ja niiden toteutumisen seurannasta. **Kunta ja** Kansaneläkelaitos osallistuvat asiakkaan suunnitelman laadintaan, seurantaan ja tarkistamiseen työnhakijan palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.*

- Lisäksi kunta tulee huomioida vastaavalla tavalla myös muiden pykälien osalta, esimerkiksi säädettäessä asiakastietojärjestelmän käytöstä pykälässä 9 a.

TYP-lain 2014 laatimisen taustalla kunnan mahdollisuus vaikuttaa osarahoittamaansa työmarkkinatukeen

- TYP-lain (1369/2014) yhtenä tavoitteena on ollut keinojen antaminen kunnille työmarkkinatuen kuntaosuuteen vaikuttamiseen
- Työmarkkinatuen kuntaosuudet pysyvät kuntien maksettavana edelleen, vaikka kunnat jäävät TYP-lain mukaisen asiakastyön ulkopuolelle
 - Kunnilla ei olisi enää TYP-lain puitteissa mahdollisuutta vaikuttaa maksuosuuteen
- Jollei kunnille mahdollisteta roolia TYP-lain mukaisessa asiakastyössä, tulee työmarkkinatuen kunnan maksuosuus siirtää hyvinvointialueen kustannettavaksi
 - Kunta ei voi olla pelkästään maksajan asemassa

Tekninen huomio koskien 4 §:n 'Monialaisen työllistymissuunnitelman laatiminen, seuranta ja tarkistaminen' momenttien 1 ja 2 muuttamista

- Pykälässä ei mainita TYP-lain mukaista monialaisen työllistymissuunnitelman tarkistamista vähintään kuuden kuukauden välein
 - Monialaisen työllistymissuunnitelman tarkistamisesta tulisi vastata TE-toimiston ja hyvinvointialueen yhdessä
 - Mainintaa monialaisen työllistymissuunnitelman tarkistamisesta kuuden kuukauden välein ei ole myöskään 30.12.2021/1383 päivitetystä TYP-laissa
- Hallituksen esityksessä 84/2022 momentissa 2 on sen sijaan mainittu, että TE-toimiston ja hyvinvointialueen on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista, mutta heti seuraavassa todetaan, että työllistymissuunnitelman tarkistamisesta huolehtii vain TE-toimisto
 - Onko mahdollista, että pykälästä 4 puuttuu
 - monialaisen työllistymissuunnitelman tarkistaminen vähintään kuuden kuukauden välein ja
 - tarkistamisesta vastaavat TE-toimisto ja hyvinvointialue yhdessä sekä Kela asiakkaan palvelutarpeen edellyttämällä tavalla?

HE 84/2022 vp: Työ- ja elinkeinotoimisto, hyvinvointialue ja työtön laativat kartoitusjakson aikana yhdessä monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta. Lisäksi monialaiseen työllistymissuunnitelmaan voidaan tarvittaessa sisällyttää muita työttömän osaamista, työmarkkina-avalmiuksia ja työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun liittyviä toimia. Työllistymissuunnitelman tulee sisältää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun luvun 7 §:stä johdu muuta.

Työ- ja elinkeinotoimiston ja hyvinvointialueen on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava työllistymissuunnitelman tarkistamisesta työttömän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla, kuitenkin vähintään kolmen kuukauden välein, sekä ellei se asiakkaan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta, työttömän sitä erikseen pyytäessä. Hyvinvointialue osallistuu työllistymissuunnitelman tarkistamiseen työnhakijan palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.

KIITOS Kanta-Hämeen työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu

Tarleena Rantanen
Palvelupäällikkö
P. 050 467 4550
tarleena.rantanen@hameenlinna.fi

Hämeenlinnan kaupunki
Strategia- ja kehittämispalvelut
Raatihuoneenkatu 21-23, Business Park Parkki
13100 HÄMEENLINNA